

Sygn. akt I CZ 23/06

## POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Gerard Bieniek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa R. T.

przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 30 maja 2006 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 9 marca 2006 r.

**oddala zażalenie.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2004 r. Sąd Okręgowy w W. zwolnił powoda od wpisu sądowego.

W dniu 2 stycznia 2006 r. powodowi doręczono odpis wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 20 października 2005 r. z uzasadnieniem. W dniu 2 marca 2006 r. wniósł on skargę kasacyjną od tego wyroku.

Postanowieniem z dnia 9 marca 2006 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powoda. Sąd zastosował przepisy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Uznał następnie, że wnosząc skargę, powód obowiązany był uiścić opłatą podstawową w wysokości 30 zł. Wobec nieuiszczenia tej opłaty, skarga podlegała odrzuceniu.

W zażaleniu skarżący zarzucił naruszenie art. 14 ust. 2, art. 3 ust. 2 pkt 3 i art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zdaniem skarżącego, Sąd drugiej instancji błędnie zastosował wskazaną ustawę, gdyż powinien on oprzeć się na przepisach ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, która nie przewidywała obowiązku uiszczenia opłaty podstawowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wbrew stanowisku skarżącego, Sąd drugiej instancji trafnie przyjął, że zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398).

Podstawową zasadą prawa międzyczasowego w dziedzinie procesu cywilnego jest zasada bezpośredniego działania ustawy nowej. Zasada ta wyrażona została w art. XV § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 297 ze zm.). Przyjąć należy, że wskazana zasada ma znaczenie ogólne w dziedzinie w prawie procesowym cywilnym (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r. - zasadę prawną, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4,

poz. 53, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2003 r., IV CKN 310/01, niepubl.) i znajduje ona również zastosowanie w odniesieniu do przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, mających charakter przepisów prawa procesowego.

Istotny wyjątek od zasady bezpośredniego działania ustawy nowej przewidziany został w art. 149 ust. 1 powołanej ustawy. Przepis ten stanowi, że w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych. W niniejszej sprawie wejście w życie ustawy nastąpiło po doręczeniu powodowi odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem, a zatem już po zakończeniu postępowania przed sądem drugiej instancji. Wniesienie skargi kasacyjnej miało natomiast miejsce w czasie obowiązywania nowej ustawy o kosztach sądowych. Wniesienie skargi kasacyjnej inicjuje postępowanie przed Sądem Najwyższym i - mimo że jest czynnością podejmowaną przed sądem drugiej instancji - stanowi co do zasady pierwszą czynność postępowania kasacyjnego. Skoro zatem powód wniósł skargę kasacyjną w pierwszym dniu obowiązywania nowej ustawy, zastosowanie znajdowały jej przepisy, zgodnie z zasadą bezpośredniego działania ustawy nowej.

Postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2004 r. Sąd Okręgowy w W. zwolnił powoda częściowo od kosztów sądowych, a mianowicie od wpisu sądowego. Zwolnienie to obejmowało w chwili jego dokonania wszystkie pisma w sprawie, od których obowiązująca wówczas przepisy o kosztach sądowych przewidywały uiszczenie wpisu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 października 1972 r., I CZ 121/72, niepubl., oraz z dnia 18 września 2002 r., III CZ 77/02, niepubl.). Pismem takim była wówczas kasacja, od której pobierano cały wpis na podstawie § 7 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.). Późniejsze zmiany kodeksu postępowania cywilnego i przepisów o kosztach, polegające na zastąpieniu instytucji kasacji skargą kasacyjną, a instytucji wpisu - opłatą, nie wpłynęły na zakres zwolnienia powoda od kosztów sądowych, dokonanego wskazanym postanowieniem Sądu

Okręgowego. Prowadzi to do wniosku, że zwolnienie to obejmowało również skargę kasacyjną wniesioną przez powoda dnia 2 marca 2006 r.

W myśl art. 14 ust. 2 nowej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, opłatę podstawową pobiera się od podlegających opłacie pism, o których mowa w art. 3 ust. 2, wnoszonych przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych przez sąd, chyba że ustawa stanowi inaczej. Wśród pism wymienionych w art. 3 ust. 2 powołanej ustawy mieści się skarga kasacyjna. W konsekwencji uznać należy, że opłatę podstawową obowiązana jest uiszczyć strona wnosząca skargę kasacyjną, jeżeli została przez sąd zwolniona od kosztów sądowych całkowicie lub częściowo - w zakresie obejmującym dokonanie tej czynności. W takim właśnie zakresie od kosztów sądowych zwolniony był powód, co skutkowało istnieniem po jego stronie obowiązku uiszczenia opłaty podstawowej od skargi kasacyjnej.

Skutki nieuiszczenia opłat od środków odwoławczych i środków zaskarżenia wnoszonych przez profesjonalnych pełnomocników określa obecnie art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c. Przepis ten stanowi, że sąd odrzuca bez wezwania o uiszczenie opłaty pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego środki odwoławcze lub środki zaskarżenia (apelację, zażalenie, skargę kasacyjną, skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sprzeciw od wyroku zaocznego, zarzuty od nakazu zapłaty, skargę na orzeczenie referendarza sądowego) podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia. Uznać należy, że pojęcie opłaty w wysokości stałej obejmuje nie tylko opłatę stałą w rozumieniu nowej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnej, ale również opłatę podstawową. Po pierwsze bowiem, wysokość opłaty podstawowej jest stała, gdyż wynosi 30 zł (art. 14 ust. 3 powołanej ustawy). Po drugie, sformułowanie „opłata w wysokości stałej” różni się istotnie od używanego w ustawie o kosztach pojęcia „opłata stała”, co wskazuje na zamiar ustawodawcy nadania tym określeniom innego znaczenia. Po trzecie wreszcie, nie ma podstaw do przyjęcia, że wolą ustawodawcy było wyłączenie sankcji przewidzianej w art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c. w stosunku do stron zwolnionych przez sąd od kosztów sądowych i reprezentowanych przez profesjonalnego pełnomocnika. W konsekwencji, wniesienie skargi kasacyjnej bez uiszczenia opłaty podstawowej przez radcę prawnego reprezentującego

skarżącego zwolnionego od kosztów sądowych w zakresie obejmującym dokonanie tej czynności, skutkuje odrzuceniem skargi. Taką właśnie sankcję zastosował Sąd Apelacyjny w zaskarżonym postanowieniu.

Z podanych względów, na podstawie art. 398<sup>14</sup> i 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy oddalił zażalenie.